

โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

THE RELATIONSHIP MODEL OF THE FACTORS INFLUENCING THE EFFECTIVENESS OF BUDDHIST SUNDAY SCHOOLS

พงษ์ชัย เพ็งอุคักดีณุสรณ์ วราภรณ์ ไทมา และภัทราวดี มากมี

Pongchai Pensakusorn, Waraporn Thaima, pattrawadee Makmee

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Graduate College of Management Educational Administration, Sripatum University

Corresponding author, E-mail: aofpensakusorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 10 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในระดับบุคคล โดย Hair et al. (2010) ได้ขนาด 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ งานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวแปร ใช้จำนวน $(20 \times 24 = 480)$ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 480 รูป/คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และแบบสอบถามวัดความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เกี่ยวกับปัจจัยและประสิทธิผลของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีจำนวน 5 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงานโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีอิทธิพลเท่ากับ .208 ปัจจัยด้านการบริหาร มีอิทธิพลเท่ากับ .155 ปัจจัยบรรยากาศองค์กร มีอิทธิพลเท่ากับ .100 ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน มีอิทธิพลเท่ากับ .185 มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญ .016 และรวมเป็นอิทธิพลสรุปเชิงบวก ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .201 ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .181 มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก .377 และรวมเป็นอิทธิพลสรุปเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .558

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์; ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล; โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ABSTRACT

This research aimed to study the factors influencing the effectiveness of Buddhist Sunday schools, to develop the relationship model of the factors influencing the effectiveness of Buddhist Sunday schools, and to examine the congruence between the relationship model of the factors influencing the effectiveness of Buddhist Sunday schools and the empirical data. The samples in the qualitative study were 10 executives of Buddhist Sunday schools. The samples in the quantitative study were executives and teacher of Buddhist Sunday schools under Ministry of Culture, obtained by sampling at the individual level (Hair et al. 2010). The sample size was 20 times larger than the observed variables. In this research included 24 observed variables, of which (20 x 24=480) were used. Therefore, the sample size in the research was set for 480, obtained by stratified random sampling. The instruments for data collections were the interview form and the questionnaire for attitudes of executives and teacher of Buddhist Sunday schools toward the factors and school effectiveness.

The findings revealed the 5 factors influencing the effectiveness of Buddhist Sunday schools in Thailand, i.e., leadership, management, environment, community participation, and motivation. IOC was found, to be described as follows. Leadership, management, environment, community participation, and motivation positively influenced the effectiveness of Buddhist Sunday schools, with the significance level of .05. The effect size of community participation=.208. The effect size of management=.155. The effect size of environment=.100. The effect size of motivation=.185, with indirect and positive influences. No significance was found ($p=.016$). Overall, it positively influenced the effectiveness of Buddhist Sunday schools, with the effect size=.201. Leadership directly and positively influenced the effectiveness of Buddhist Sunday schools, with the effect size=.181; while indirectly and positively influenced the effectiveness of Buddhist Sunday schools, with the effect size=.377. Overall, it positively influenced the effectiveness of Buddhist Sunday schools, with the effect size=.558.

Keywords: Relationship model; Factors influencing the effectiveness; Buddhist Sunday school

บทนำ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย ได้เริ่มกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2496-2500 ต่อมา กรมการศาสนาได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุนวัดต่าง ๆ ที่เห็นความสำคัญของการเผยแผ่ ปุจฉาวิสัชนาแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบ การศึกษาสงเคราะห์ โดยการจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อสอนวิชาพระพุทธศาสนาขึ้นในวัด และดำเนินการโดยพระสงฆ์ด้วยงบประมาณที่จำกัด ซึ่งต่อมาจึง

ได้เสนอโครงการส่งเสริมต่อรัฐบาลเพื่อให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลทุกสมัย ได้เห็นความสำคัญของงานด้านนี้ว่า เป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญ จึงได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี (กรมศาสนา)

วัดในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่หลัก คือ เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจและแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา พระสงฆ์ช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่คนในชุมชน ส่งสอนให้คนเป็นคนดีระบบการศึกษาสมัยใหม่และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมไทย ทำให้คนไทยห่างไกลออกไปจากวัดมากขึ้นทุกที

ทั้ง ๆ ที่วัดยังคงมีภาพของความเป็นผู้ให้อย่างไม่เปลี่ยนแปลง แต่การที่วัดได้มีบทบาทเปลี่ยนแปลงไปในสายตาของคนในสังคม ก่อให้เกิดผลกระทบเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมชาวพุทธแบบดั้งเดิมของคนไทย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นหน่วยเผยแผ่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัด มูลนิธิสมาคมสถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษาบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน มีชื่อย่อว่า "ศพอ." ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นมาเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาบรมประชาชนซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (พระครูอุทัยปริยัติโกศล, 2560)

ปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่หนักอกผู้บริหารมาตลอด ก็คือ ขาดทุนทรัพย์ในด้านการจัดการศึกษาในสำนักเรียนใหญ่หรือวัดใหญ่ในเมืองที่มีฐานะดี เพราะมีรายได้จากศาสนสมบัติของวัด เช่น ค่าเช่าตึกอาคารพาณิชย์ และที่ดินของวัดก็สามารถจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืนถาวร แต่ถ้าเป็นสำนักเรียนเล็ก ๆ หรือวัดเล็ก ๆ ไม่มีทุนทรัพย์ก็ไม่สามารถจะจัดการศึกษาให้ดำเนินไปได้โดยตลอดนอกจากนั้น ปัญหาบุคลากร คือ พระที่สอน ถ้าเป็นสำนักเรียนเล็ก ๆ จะหาพระเป็นอาจารย์สอนยาก เพราะไม่ใช่ว่าเป็นพระแล้วจะสอนธรรมะได้ทุกรูปทุกองค์ หรือสอนได้ แต่ไม่ค่อยดี เด็กไม่เข้าใจ ก็เกิดการเบือนหน้า เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าในระยะแรกของการเปิดเรียน จะมีเด็กมาสมัครเรียนจำนวนมาก แต่เรียนไป 3-4 อาทิตย์ เด็กจะเริ่มถอยห่างออกมา เพราะเกิดการเบื่อเรียนแล้วไม่เข้าใจ จำนวนของนักเรียนก็จะลดลงไปเรื่อย ๆ หลักสูตรการเรียนการสอนก็เป็นอีกปัญหาที่สำคัญ เพราะถ้าเขียนหลักสูตรยากไป การเรียนการสอนก็ยากตาม เด็กไม่สามารถเข้าใจได้ เพราะวุฒิภาวะไม่ถึงขั้นที่จะรู้ได้ จึงควรหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ธมฺมจจร, 2551) และจากการศึกษาของ (ภารดี อนันต์นารี, 2545) พบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร

ด้านความสามารถ ในการบริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะการบริหาร การวางแผนกลยุทธ์ การสร้างบรรยากาศการบริหารโดยมุ่งเน้นผลงาน (Performance management) และที่ปรากฏในองค์กร ทุกหน่วยงานจะเห็นว่าผลงานของคนในองค์กรไม่เท่ากันอาจมีทั้งผลงานที่สูงกว่ามาตรฐาน ปานกลาง หรือต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้การบริหารโรงเรียนแต่ละแห่งมีคุณภาพที่ไม่เท่ากัน มีความเหลื่อมล้ำกันทั้งด้านขนาด และคุณภาพ (วิจิตร ศรีสอาน, 2549) จำเป็นต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา เพราะโรงเรียนบางแห่งมีคุณภาพในการจัดการศึกษาสูง มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ แต่บางแห่งการบริหารจัดการยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน จำนวนนักเรียนน้อยลงทุกปี จนบางแห่งต้องยุบรวมนักเรียนต้องไปเรียนร่วมกับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ สถานศึกษาบางแห่งได้รับการร้องเรียนจากชุมชนที่ไม่พอใจในการบริหารของผู้บริหาร ซึ่งถือเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างมากในการปฏิรูปการศึกษา ทำให้การปฏิรูปการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ และมีการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ซึ่ง (พงศ์ศักดิ์ วนิชานันท์, 2563) กล่าวว่า การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ส่งผลต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เชื้อไวรัสเริ่มระบาดในประเทศจีนปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบัน UNESCO รายงานว่ารัฐบาล 191 ประเทศทั่วโลก ประกาศปิดสถานศึกษาทั่วประเทศ มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) สำหรับประเทศไทยสถานการณ์การระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน โดยในช่วงต้นเดือนเมษายน คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ไทยจึงมีโอกาสพบทวนบทเรียนจากต่างประเทศ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไปการมุ่งหาประสิทธิผลทางการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ผลของการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งมีปัญหาในด้านมาตรฐานการศึกษา (ภารดี อนันต์นาวี, 2545) การเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการให้เกิดการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เกิดความเสมอภาคอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (วิจิตรศรีสอ้าน, 2549) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาและหาปัจจัยทางการบริหารที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่เหมาะสมกับบริบทของการเป็นโรงเรียนสอนศีลธรรม ตอบสนองความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์และชุมชน โดยความร่วมมือของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้สถานศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองได้ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พัฒนานักเรียน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่สามารถเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลก มีทักษะชีวิตในการประกอบสัมมาชีพมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข (วชิราพร สุวรรณศรล, 2556)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้การบริหารโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปทั้งในสังคมและชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษา ดังนี้

โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ได้นำแนวคิดของแบล Bass (1991) ที่แบ่งพฤติกรรมผู้นำ เป็น 2 แบบ คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้นำการแลกเปลี่ยน บูรณาการกับงานวิจัยของพิมพร ไชยตา (2552) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ พฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อความสำเร็จในการผลิตนักเรียนและส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของผู้ร่วมงาน และงานวิจัยของสุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์ (2548) ที่พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและงานวิจัยของมนเทียร กองเงิน (2548) พบว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และบูรณาการแนวคิดของนักศึกษาดังกล่าว ได้องค์ประกอบปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ การสร้างแรงบันดาลใจ การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล การให้รางวัลตามสถานการณ์ และการบริหารทางวิชาการ

ปัจจัยด้านการบริหาร ได้นำแนวคิดของสตีเยร์ (Steers, 1977) ซึ่งมีปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน คือ ลักษณะขององค์การ ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะบุคคล และนโยบายการบริหาร และการปฏิบัติบูรณาการกับงานวิจัยของขวัญใจ สุตรัก (2553) ที่พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานตามมาตรฐาน คือ ด้านทักษะความรู้ความสามารถ ด้านค่านิยมร่วมและด้านกลยุทธ์ และงานวิจัยของเปรมชัย สโรบล (2550) ที่พบว่า ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และบูรณาการแนวคิดโดยศึกษาปัจจัยด้านการบริหาร 4 ด้าน ประกอบด้วย ลักษณะขององค์การ ลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะบุคคล และนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร การได้ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดของลินวิน และสตริงเกอร์ (Litwin & Stringer, 1968) ซึ่งอธิบายบรรยากาศขององค์กรโรงเรียน อันได้แก่ ด้านโครงสร้างด้านมาตรฐานงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับการให้รางวัล และด้านการสนับสนุนซึ่งงานวิจัยของมาร์ตี อี.อนันต์นาวิ (2549) พบว่า บรรยากาศขององค์กรเป็นตัวแปรที่ส่งผลทางบวกต่อการบริหารจัดการที่ดี ศิริพร นาคสุวรรณ (2548) พบว่า บรรยากาศองค์กร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร และดารณี คงกระพันธ์ (2557) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และบรรยากาศขององค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบ ปัจจัยบรรยากาศ องค์กร 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านมาตรฐานงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการยอมรับการให้รางวัล และด้านการสนับสนุน

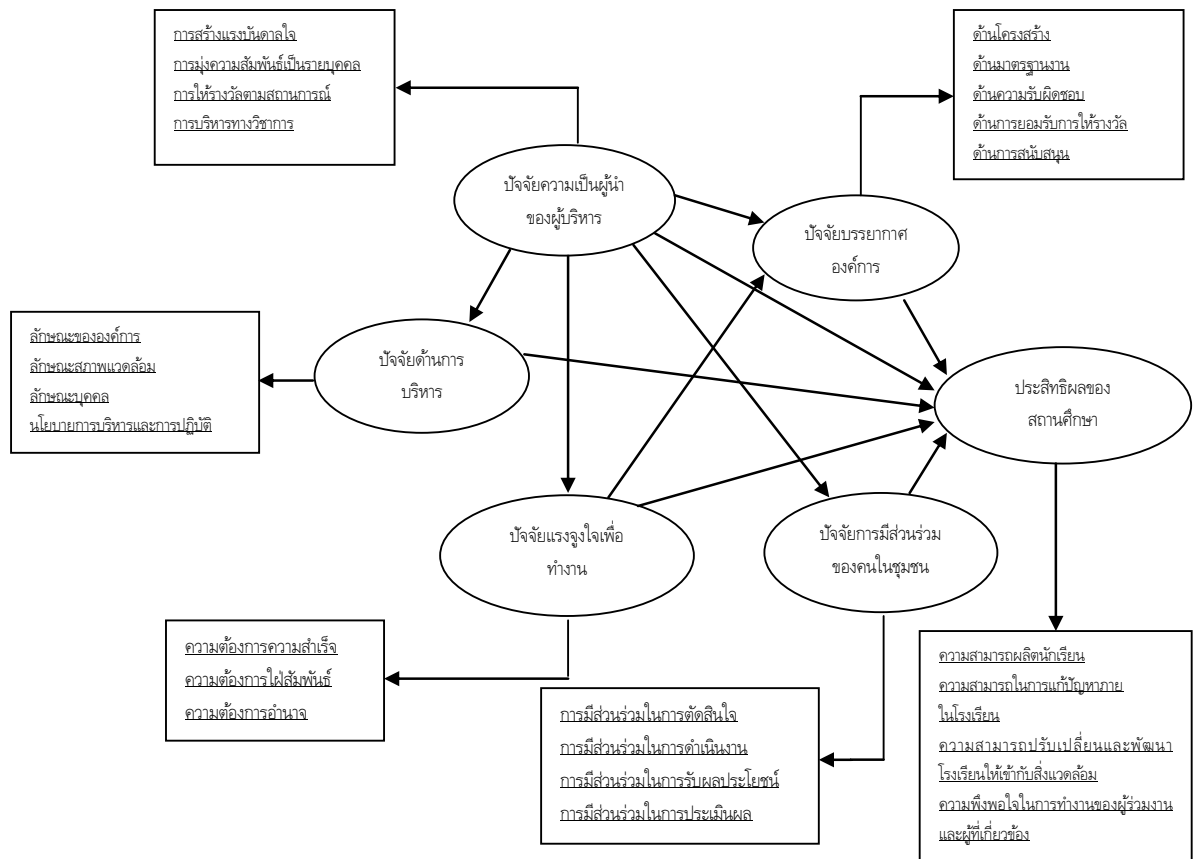
ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้นำแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977) บูรณาการกับแนวคิดของเซตติดี และคณะ (Shadid, 1982) ที่ได้กล่าวถึงของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ประการได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการแข่งขัน ผลประโยชน์อันเกิดจากการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล บูรณาการกับงานวิจัยของวิจิตรตา ประชาชาติ (2556) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานในทางบวก และงานวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรอบด้านของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 4 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลความสำเร็จในการบริหารงานคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อทำงาน ได้นำแนวคิดของแมคเคลลีแลนด์ (McClelland, 1965) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของมนุษย์ มี 3 ประเภท ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการใฝ่สัมพันธ และความต้องการอำนาจ บูรณาการกับ

งานวิจัยของ ศิริกรานต์ วจนะศิริ (2555) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน และงานวิจัยของ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน 3 ด้าน ประกอบด้วย ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการใฝ่สัมพันธ และความต้องการอำนาจ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ศึกษาแนวคิดของมอทท์ (Mott, 1972) ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) รีด, เดวิด, และปีเตอร์ (Reid, David & Peter, 1988) กิบสัน, อิวานเชวิช, ดอนเนลลี (Gibson, Ivancevich & Donnelly, 1982) ที่กล่าวถึงโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ สามารถวัดได้ด้วยตัวบ่งชี้ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการพัฒนาเด็กเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน และความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมบูรณาการกับพิมพ์พรณ สุริโย (2552) ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือ ความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองความพึงพอใจในการทำงานของครู ความสามารถในการสื่อสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู ความสามารถในการจัดทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพิมพ์พร ไชยตา (2552) ที่พบว่าความสำเร็จของการบริหารโรงเรียน วัดได้จากความสำเร็จในการผลิตนักเรียน ความพึงพอใจในการทำงานของผู้ร่วมงาน และผู้มีส่วนได้เสีย และความมีชื่อเสียงผลงานเป็นที่ยอมรับ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถผลิตนักเรียน ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และด้านความพึงพอใจในการทำงานของผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อทำงานจากทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการศึกษาคครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากจำนวนโรงเรียน 3,799 โรงเรียน ผู้สอนทั้งหมด 26,030 รูป/คน (กรมศาสนา 2563) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ

ที่มีการปฏิบัติที่ดีขึ้นไป ตามเกณฑ์กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา จำนวน 10 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในระดับบุคคลจำนวน 480 รูป/คน โดย Hair et al. (2010) กล่าวว่าว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ สำหรับงานวิจัยนี้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ 24 ตัวแปร จึงใช้จำนวน (20x24=480) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 480 รูป/คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยมีประกอบด้วยตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรแฝงนอก 1 ตัวแปร ตัวแปรแฝงใน 5 ตัวแปร ได้แก่

3.1 ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่

- 1) การสร้างแรงบันดาลใจ
- 2) การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล
- 3) การให้รางวัลตามสถานการณ์
- 4) การบริหารทางวิชาการ

3.2 ปัจจัยด้านการบริหาร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกต
ได้ 4 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ลักษณะขององค์กร
- 2) ลักษณะสภาพแวดล้อม
- 3) ลักษณะบุคคล
- 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ

3.3 ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ประกอบด้วยตัวแปร
สังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ด้านโครงสร้าง
- 2) ด้านมาตรฐานงาน
- 3) ด้านความรับผิดชอบ
- 4) ด้านการยอมรับการให้รางวัล
- 5) ด้านการสนับสนุน

3.4 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ประกอบด้วย
ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.5 ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อทำงาน ประกอบด้วย ตัวแปร
สังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ความต้องการความสำเร็จ
- 2) ความต้องการใฝ่สัมพันธ์
- 3) ความต้องการอำนาจ

3.6 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปร
สังเกตได้จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

- 1) ความสามารถผลิตนักเรียน
- 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

3) ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน
ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

4) ความพึงพอใจในการทำงานของผู้ร่วมงานและ
ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้
ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนพระพุทธรักษาวัน
อาทิตย์ต้นแบบ ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี จำนวน 10 ชุด
2. แบบสอบถามผู้บริหารและครูในโรงเรียน
พระพุทธรักษาวันอาทิตย์สังกัดกระทรวงวัฒนธรรมกรมศาสนา
จากการใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence:
IOC) จำนวน 30 ชุดโดยใช้ค่าดัชนีตั้งแต่ .5 ขึ้นไปจำนวน 480 ชุด
เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน
พระพุทธรักษาวันอาทิตย์ต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดี
จำนวน 10 รูป/คน
2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครู
โรงเรียนพระพุทธรักษาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
กรมศาสนา จำนวน 480 ชุด
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำ
แบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกฉบับมาให้คะแนนตามน้ำหนัก
ที่กำหนดไว้
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติแล้วนำผล
ที่ได้มาสรุปผลวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของประเทศไทย จำนวน 5 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศขององค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อทำงาน โดยได้จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการนำปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั้ง 5 ปัจจัยจากการสัมภาษณ์เพื่อหาความเชื่อมโยงเป็นโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร

ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด ผู้บริหารให้ความสำคัญ ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น ทำให้เป็นนโยบายและทำให้เกิดขึ้นได้จริง ผู้นำต้องเรียนรู้ตลอดเวลา พัฒนานตนเองอยู่ตลอดเวลา ผู้นำต้องได้รับการอบรม การมีโอกาสได้ไปสัมมนา ผู้นำเป็นแบบอย่าง และนำสู่ผู้เรียนอีกที วางโครงสร้างระเบียบในการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นระเบียบ เพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน มีความสามารถ จัดทางงบประมาณที่สนับสนุนอย่างพอเพียง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกันได้ดี ไม่มีความกดดัน ไม่ก้าวก่ายหน้าทีกัน

จากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...หลวงพ่อบุญของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดเปรมประชาเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา การอนุเคราะห์การช่วยเหลือเยาวชนว่าเป็นสิ่งสำคัญ และแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองอีกทั้งเยาวชนก็ได้มีโอกาสเข้ามาเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ณ ที่แห่งนี้...”

“...เจ้าอาวาส ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหนก็ตาม ได้มีการศึกษา และเน้นให้ผู้สอนพึงเอาใจใส่เด็ก

จะทำให้เด็กที่มาศึกษาเมื่อจบไปแล้ว ออกไปเป็นคนดี มีจิตอาสา ต่อสังคม และทำสำนึกที่ดีต่อตัวเอง...”

“...ทุกศูนย์ต้องอาศัยผู้นำในการวางแผนให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ถ้าวางแผน วางแบบแผนไว้ดี ก็ทำให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อยู่ได้นาน...”

“...การที่โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่จะอยู่ได้ ต้องพัฒนาจากหน่วยงาน ประกอบด้วยผู้มาเรียน ถ้าเด็กที่มาเรียนได้เจอผู้สอนและสถานที่ที่ดี ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ดี มีความประพฤติดี เป็นคนดีของสังคม พ่อแม่จะสนับสนุนให้มาเรียนต่อไป...”

ปัจจัยด้านการบริหาร

ปัจจัยด้านการบริหาร มีความสำคัญด้านการบริหารบุคลากรให้เพียงพอ สามารถจัดสรรได้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นโยบายต่าง ๆ มาจากผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารบริหารจัดการด้วยความใส่ใจ ก็ทำให้เกิดผลที่ดี โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้บริหารสูงสุด เน้นพระอาจารย์ในวัด หากคนที่มีความสามารถมาสอน และเปิดรับครูจิตอาสาที่มีความสนใจมาช่วยเพิ่มความรู้ให้แก่เด็กนักเรียน ต่อยอดจากรุ่นสู่รุ่น นำหลักพลังบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือกัน ฝ่ายบริหารคอยให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เป็นการบริหารเชิงโครงสร้างมีผู้อำนวยการ เลขานุการ ผู้ช่วย ผู้ปฏิบัติกร มีการเรียนวิชาธรรม และมีวิชาเสริมภาษาอังกฤษ ประเพณีพื้นบ้าน สวดแรก โดยได้ทุนต่าง ๆ จากโยมคอยสนับสนุน การดำเนินงานต้องมีงบประมาณ มีความชัดเจน บุคลากรต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเองได้รับมอบหมาย ติดตามผลงานของตนเอง ไม่ละทิ้งหน้าที่

จากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...บุคลากรเพียงพอสามารถจัดสรรได้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สามารถบริหารจัดการได้ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่รับได้...”

“...นโยบายต่าง ๆ มาจากผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารบริหารจัดการด้วยความใส่ใจ ก็ทำให้เกิดผลที่ดี โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้บริหารสูงสุด...”

“...เน้นพระอาจารย์ในวัด หากคนที่มีความสามารถมาสอน เปิดรับครูจิตอาสาที่มีความสนใจมาช่วยเพิ่มความรู้ให้แก่เด็กนักเรียน...”

“...ฝ่ายบริหารคอยให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เข้าถึงง่าย ไม่ต่างคนต่างอยู่ อยู่ร่วมกันอย่างมีเหตุผล...”

“...เป็นการบริหารเชิงโครงสร้าง มีผู้อำนวยการ เลขานุการ ผู้ช่วย ผู้ปฏิบัติการ โดยวัดจากผลการสอบของนักเรียนมากกว่าครึ่งของทุกปี...”

“...มีความชัดเจน บุคลากรต่างคนต่างทำหน้าที่ที่ตนเองได้รับผิดชอบ ติดตามผลงานของตนเอง ไม่ละทิ้งหน้าที่...”

ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร

ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร ในส่วนสภาพแวดล้อมมีการแบ่งเรียนตามไต่อาคาร เปลี่ยนสถานที่ต่าง ๆ ไปตามพื้นที่หมุนเวียนไปรอบ ๆ วัดทำให้เด็กได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน เช่น การให้เด็กไปเรียนที่โบสถ์ เข้าไปสัมผัสถึงสถานที่ที่มีความเป็นวัดมากที่สุด มีความแปลกใหม่สถานที่เรียน และผู้นำในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนต้องการเรียนมากขึ้น คุณครูและผู้บริหารดูแลกันเหมือนลูกศิษย์และอาจารย์ เมื่อมีอะไรผิดพลาด ก็คอยให้คำแนะนำ แก้ไขและปรับปรุงอยู่เสมอ บรรยากาศด้วยความเป็นกันเอง เรียบง่าย มาแล้วรู้สึกดี ทำให้นักเรียนไม่อยากจะออกจากคัน บรรยากาศการทำงานดี สนุกสนาน ตลอดจนบรรยากาศภายนอกถือว่าดี รมรื่น สะอาดสะอาด สสภาพแวดล้อมดี มีความเป็นกันเอง ระหว่างบ้าน วัด และชุมชน มีความประนีประนอมช่วยเหลือกัน เช่น การเลี้ยงอาหาร ทางวัดก็จะขอให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกครั้ง และมีส่วนร่วมกันในทุก ๆ กิจกรรม

จากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...มีพระให้ความร่วมมือ เสียสละ คอยให้ความดูแลในเรื่องต่าง ๆ ในส่วนสภาพแวดล้อมแบ่งเรียนตามไต่อาคาร เปลี่ยนสถานที่ต่าง ๆ ไปตามพื้นที่หมุนเวียนไปรอบ ๆ วัด ทำให้เด็กได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน เช่น การให้เด็กไปเรียนที่โบสถ์ เข้าไปสัมผัสถึงสถานที่ที่มีความเป็นวัดมากที่สุด...”

“...คุณครูและผู้บริหารดูแลกันเหมือนลูกศิษย์และอาจารย์ เมื่อมีอะไรผิดพลาด ก็คอยให้คำแนะนำ แก้ไขและปรับปรุงอยู่เสมอ...”

“...มีผลมาก โดยพลังบวรมีกำลังสำคัญ ให้บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือกัน เนื่องจากวัดดำเนินการฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องมีชุมชนที่เข้มแข็ง และมีคนมีความพร้อมที่ช่วยเหลือ สนับสนุนทรัพย์สิน อุปกรณ์ในการเรียนการสอน...”

“...มีความเป็นกันเอง ระหว่างบ้าน วัด และชุมชน มีความประนีประนอม ช่วยเหลือกัน เช่น การเลี้ยงอาหาร ทางวัดก็จะขอให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกครั้ง และมีส่วนร่วมกันในทุก ๆ กิจกรรม...”

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คนในพื้นที่ได้ร่วมบริจาคงบประมาณ นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้ทำงานประจำก็มาช่วยมาจัดการเรื่องอาหาร เตรียมอาหารว่างสำหรับครูผู้สอน และช่วงโควิดที่ผ่านมา ได้มีการมอบถุงยังชีพให้นักเรียน และผู้ปกครอง ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม เด็กที่เคยเรียนจบแล้วโตเป็นผู้ใหญ่ ก็กลับมาช่วยสอน โดยพ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมสำคัญคอยผลักดันให้เด็กมาเรียน โดยใช้โมเดลบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือกัน ชุมชนได้สมทบทุนงบประมาณในการออกแบบทำเสื้อประจำนักเรียนภายในโรงเรียน สนับสนุนงบในการศึกษาของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เมื่อขอความช่วยเหลือต่าง ๆ ก็พร้อมให้การช่วยเหลือ มีเทศบาลมาคอยช่วยขับเคลื่อน การจัดสถานที่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีชมรมผู้ปกครองที่คอยช่วยเหลือในด้านการรักษาความสะอาด อาหารการกินต่าง ๆ เหมือนพึ่งพาอาศัยกัน โดยระหว่างที่นำบุตรหลานมาเรียน ผู้ปกครองก็ใช้เวลาในการช่วยเหลือทางวัดไปด้วย

จากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ญาติโยม สาธุชนในพื้นที่ ได้ร่วมบริจาคงบประมาณ นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้ทำงานประจำก็มาช่วยมาจัดการเรื่องอาหาร เตรียมอาหารว่างสำหรับครูผู้สอน และช่วงโควิดที่ผ่านมา ได้มีการมอบถุงยังชีพให้นักเรียน และผู้ปกครอง ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรม...”

“...ชุมชนได้สมทบทุนงบประมาณในการออกแบบทำเสื้อประจำนักเรียนภายในโรงเรียน สนับสนุนงบในการศึกษาของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นี้ด้วย โดยปีละสองถึงสามครั้งตามโอกาส โดยล่าสุดมีการไปศึกษาดูงานที่สุโขทัย เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นสถานศึกษาและท่องเที่ยว บ้านและต้นจัน...”

“...ผู้ปกครองของนักเรียนสนับสนุน อาหารต่าง ๆ มาแจกเด็กนักเรียน คนในชุมชนมาช่วยทำครัว เมื่อขอความช่วยเหลือต่าง ๆ ก็พร้อมให้การช่วยเหลือศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์...”

“...มีชมรมผู้ปกครองที่คอยช่วยเหลือในด้านการรักษาความสะอาด อาหารการกินต่าง ๆ เหมือนพี่พาท้ายกัน โดยระหว่างที่นำบุตรหลานมาเรียน ผู้ปกครองก็ใช้เวลาในการช่วยเหลือทางวัดไปด้วย...”

ปัจจัยด้านแรงจูงใจเพื่อการทำงาน

ปัจจัยด้านแรงจูงใจเพื่อการทำงาน แรงจูงใจสำหรับผู้บริหารคือได้มีโอกาสที่ได้ตอบแทนพระพุทธศาสนา และดูแลเยาวชน โดยมีสโลแกนว่า จิตอาสาทำงานด้วยใจ ครูที่มาสอนหรือว่าพระอาจารย์ที่มาสอนก็ดี หรือว่าฆราวาสที่มาทำในส่วนของห้องครัว ไม่มีค่าตอบแทน เพราะฉะนั้น แรงจูงใจในการทำงานคือศรัทธาใจจริงที่จะทำงาน ที่นี้ไม่มีการจ้างงาน เน้นความสมัครใจ โดยส่วนมากจะเป็นศิษย์เก่า ได้กลับมาสอน ให้เด็กนักเรียนได้เดินตามแนวทางที่ดั่งม เสียดสละตนเองเพื่อส่วนรวม และ

กำลังใจจากคณะผู้บริหารที่ไม่กดดันต่อครูผู้สอน ไม่มีการกลั่นแกล้งกัน ทำให้บุคลากรทำงานเต็มที่ ไม่ท้อถอย ใช้ทั้งโมเดลทางสังคม และบุคคล โดยโมเดลด้านบุคคล ยกบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนเป็นต้นแบบ ในส่วนโมเดลทางสังคม เอาบุคคลทั่วโลกที่เด่น ๆ และนำมาสร้างเป็นแรงจูงใจ และการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน มีเงินเดือนตอบแทนบ้างในบางที่ แต่ไม่มาก โดยส่วนใหญ่ทำด้วยใจ แรงจูงใจบางส่วนเกิดขึ้นจากหลวงพ่อบุญเจ้า อวาส ให้กำลังใจในการสอนต่อครูอาจารย์ ท่านใส่ใจ เลยทำให้มีกำลังใจ บางครั้งการทำงานมีการกระทบกระทั่งกันบ้างเป็นธรรมดา ยึดหลักเมตตาต่อกัน อยู่แบบครอบครัว มีการประชุมกัน สามารถแสดงความคิดเห็นกันได้ ความสมัครใจในการทำงานเอื้อเพื่อต่อเด็ก สงเคราะห์เด็ก ตามวัตถุประสงค์ของผู้บังคับบัญชา

จากบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ครูที่มาสอนถือว่าได้พึ่งพาท้าย ได้เรียนได้ศึกษาบาลี ศึกษารวมบาลีภายในวัดเอง และการออกไปศึกษาทางโลก แรงจูงใจสำหรับผู้บริหารคือได้มีโอกาสหรือช่องทางหนึ่งที่ได้ตอบแทนพระพุทธศาสนา และดูแลเยาวชน...”

“...ที่นี้ไม่มีการจ้างงาน เน้นความสมัครใจ โดยส่วนมากจะเป็นศิษย์เก่า ได้กลับมาสอน ให้อ่าง ๆ เด็กนักเรียน ได้เดินตามแนวทางที่ดั่งม เสียดสละตนเองเพื่อส่วนรวม...”

“...ให้กำลังใจ และสอนถึงการพัฒนาพื้นที่ในชุมชน ช่วยกันพัฒนาเด็ก พัฒนาในชุมชน ได้เอาคุณค่าตัวเองเอามาใช้ เช่นเด็กมีความสามารถด้านภาษา ด้านคณิตที่โดดเด่น และบางคนมีความรู้ด้านศิลปะ แต่เด็กเหล่านี้ไม่มีโอกาส โดยให้เด็กได้เอาคุณค่าเหล่านั้นออกมาใช้ให้มีประโยชน์ต่อสังคม โดยไม่มีค่าตอบแทน โดยอาศัยความเป็นจิตอาสาอย่างแท้จริง...”

“...แรงจูงใจเกิดขึ้นจากหลวงพ่อบุญเจ้าบอกกล่าวให้ระเบียบ ให้กำลังใจในการสอนต่อครูอาจารย์ ท่านใส่ใจ เลยทำให้มีกำลังใจ...”

3. โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาทีที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์ผู้นำของปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที

ตัวแปรตาม	CLIMATE			ADMIN			MOTIVE			PARTICIP			SUCCESS		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
LEADER	.459** (.055)	.092** (.026)	.551** (.055)	.582** (.061)	-	.582** (.061)	.568** (.060)	-	.568** (.060)	.608** (.059)	-	.608** (.059)	.181* (.092)	.377** (.081)	.558** (.059)
CLIMATE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.100* (.049)	-	.100* (.049)
ADMIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.155** (.051)	-	.155** (.051)
MOTIVE	.162** (.047)	-	.162** (.047)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.185** (.059)	.016 ^{ns} (.009)	.201** (.061)
PARTICIP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.208** (.065)	-	.208** (.065)
R-SQUARE	.322			.338			.322			.370			.389		

$\chi^2 = 155.904$, $df = 140$, $\chi^2 / df = 1.114$, $p\text{-value} = .170$, $RMSEA = 0.015$, $CFI = .999$, $GFI = .974$, $AGFI = .943$, $RMR = 0.017$,

$SRMR = 0.045$, $NFI = .992$, $NNFI = .999$

หมายเหตุ DE=อิทธิพลทางตรง IE=อิทธิพลทางอ้อม TE=ผลรวมอิทธิพล

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ DE=อิทธิพลทางตรง IE=อิทธิพลทางอ้อม TE=ผลรวมอิทธิพล

โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ได้ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ดังนี้ $\chi^2=155.904$, $df=140$, $\chi^2/df=1.114$, $p\text{-value}=.170$, $RMSEA=0.015$, $CFI=.999$, $GFI=.974$, $AGFI=.943$, $RMR=0.017$, $SRMR=0.045$, $NFI=.992$ และ $NNFI=.999$ จึงสรุปได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคน

และปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน และสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

3.1 ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงานสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที ได้ร้อยละ 38.90

3.2 ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน มีอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวินาที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

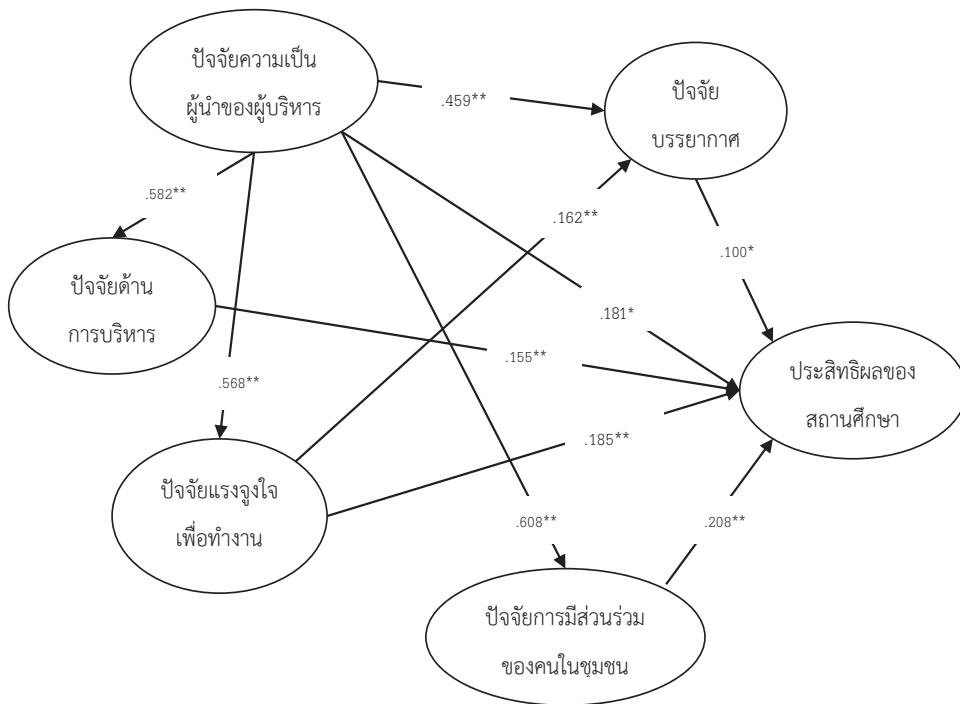
3.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .208

3.4 ปัจจัยด้านการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .155

3.5 ปัจจัยบรรยากาศองค์กร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .100

3.6 ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .185 มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกอย่างไม่เป็นนัยสำคัญ .016 และรวมเป็นอิทธิพลสรุปเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .201

3.7 ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากข้อค้นพบโดยเรียงตามลำดับความสำคัญของข้อค้นพบ คือ ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยบรรยากาศองค์กร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร

ปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพราะผู้บริหารในสถานศึกษาคือผู้ที่ผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในโรงเรียน และทำให้เกิดเป็นนโยบายขึ้น ผู้นำต้องเรียนรู้ตลอดเวลา พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ผู้นำได้รับการอบรม มีโอกาสได้ไปสัมมนา ผู้นำเป็นแบบอย่างให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้นำวางโครงสร้างระเบียบในการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นระเบียบ เพื่อให้ให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน มีความสามารถจัดหางบประมาณที่สนับสนุนอย่างพอเพียง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ได้บังคับบัญชา สามารถทำงานเป็นทีม โดยมุ่งเน้นผลงานก็ย่อมจะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ดังที่ ลูเนนเบิร์ก และอนสไตน์ (Lunenberg & Ornstein, 1996; Ornstein 1990; Winter & Sweeney, 1994) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ซึ่งมาจากผลการวิจัยมากมาย ตั้งแต่ค.ศ. 1980-1990 ที่อธิบายตรงกันว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งจะพยายามดำเนินการต่อไปนี้คือ สร้างความคาดหวังให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แม้ว่าโรงเรียนนั้นจะอยู่ในถิ่นที่นักเรียนมีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และสอดคล้องแนวคิดของ ทรัสต์ (Trusty, 1986) นักวิชาการแห่งภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการไว้ ดังนี้ คือ ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูได้นำเอาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนไปปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของโรงเรียนและของห้องเรียนสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของโรงเรียน สอดคล้องดังงานวิจัยของ (Bernard, 2006) ได้ทำวิจัยเรื่อง การทบทวนภาวะผู้นำ และการเปลี่ยนแปลงกรณีศึกษาภาวะผู้นำที่ประสบความสำเร็จ และผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงสภาพโรงเรียนเป็นกรณีศึกษาโรงเรียนฟีลิกฮอลท์ (Felix Holt School) โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากรายงานขององค์กรรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพแห่งชาติ (Ofsted) ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการในพื้นที่ คณะครูและพนักงานฝ่ายปกครอง นอกจากนี้ยังได้ทำการสังเกตการณ์เรียนการสอนและการจัดทำรายงานนำเสนอครูใหญ่และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อที่จะค้นหาว่าโรงเรียนฟีลิกฮอลท์ มีการเพิ่มประสิทธิในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การบริหารของครูใหญ่คนปัจจุบัน ด้วยการให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างไรจากการศึกษารณีศึกษาของโรงเรียนฟีลิกฮอลท์ ได้ข้อค้นพบว่าโรงเรียนฟีลิกฮอลท์ สามารถเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมได้อย่างแตกต่าง ดูได้จากในระยะเวลา 12 ปี ของการขับเคลื่อนโดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีจำนวนเปอร์เซ็นต์ของนักเรียนที่สอบผ่านข้อสอบมาตรฐานแห่งชาติในระดับ A Level เพิ่มจากร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 50 และมีจำนวนนักเรียนสมัครเข้าเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 2 ถึง 3 เท่า ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณลักษณะภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศ และวัฒนธรรมของการทำงานขององค์กร สกล พันธมาศ (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอนุสิทธิ นามโยธา (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เรียงลำดับค่าอิทธิพลจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ อิทธิพลตรง ได้แก่ สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา อิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา อิทธิพลรวม ได้แก่ สมรรถนะหลักของ

ผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง
องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะ
ประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ปัจจัยด้านบริหาร

ปัจจัยด้านบริหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารโรงเรียน
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความสำคัญทั้งทางด้านการ
บริหารงาน และบุคคลด้านการบริหารบุคลากรให้เพียงพอต่อ
สถานศึกษา โดยสามารถจัดสรรได้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้บริหาร
สูงสุด ผู้สอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะเน้นเป็น
พระอาจารย์ในวัด และมีการเปิดรับครูจิตอาสาช่วยเหลือบ้าง
ฝ่ายบริหารจะคอยให้คำแนะนำ ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ
เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่ เรย์
โนลด์ (Raynold, 1998) ได้ศึกษาวิจัยองค์ประกอบสำคัญในการ
จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพในสหราชอาณาจักร โดย
ศึกษาถึงลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพและองค์ประกอบสำคัญ
ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพว่ามีลักษณะอย่างไร ผลการวิจัย
พบว่า ครูควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมต่าง ๆ สอนโดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล
จินตนา สระทองขาว (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อ
การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะวิชา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการวิจัย
พบว่า ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ
การศึกษาระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และ
ปัจจัยองค์การมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานประกัน
คุณภาพการศึกษาระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน โดยเรียงตามลำดับความสัมพันธ์จากมาก
ไปหาน้อย ดังนี้ ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้าน
ลักษณะขององค์กร ด้านลักษณะบุคลากร และด้านลักษณะ
สภาพแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ

ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า
บรรยากาศในการทำงานภายในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัน
อาทิตย์ มีความสำคัญต่อทั้งครูผู้สอน และนักเรียน ในส่วน
สภาพแวดล้อมมีการแบ่งเรียนตามได้อาคาร และมีการเปลี่ยน
สถานที่ต่าง ๆ ไปตามพื้นที่หมุนเวียนไปรอบ ๆ วัด ซึ่งทำให้เด็กได้
เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน บรรยากาศด้วยความเย็นกันเอง
เรียบง่าย ตลอดจนบรรยากาศภายนอกที่ร่มรื่น สะอาด เพื่อให้
การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่ สตริงเกอร์
(Stringer, 2002) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศ
องค์การกับภาวะผู้นำของครูใหญ่และครูระดับหัวหน้าสาย
กรณีศึกษา 2 โรงเรียนมัธยมปลายในเครือรัฐบาลในเขตมิดเวสต์
(Midwest) ปีค.ศ. 1997 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูใหญ่และครู
หัวหน้าสายทุกวิชา จำนวน 20 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
บรรยากาศองค์การ 6 มิติ คือ โครงสร้าง มาตรฐานงาน ความ
รับผิดชอบการยอมรับการให้รางวัล การสนับสนุน และความ
ผูกพันต่อองค์กร อนุสิทธิ นามโยธา (2555) ที่ได้ศึกษา
ความสัมพันธ์ของบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการปฏิบัติงาน
ของครูในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับบรรยากาศ
องค์การในโรงเรียน ในจังหวัดปัตตานี ตามความคิดเห็นของครู
โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ด้านนโยบายการบริหารจัดการ ด้านคุณลักษณะของผู้นำ
อยู่ในระดับมาก ด้านวิทยากรที่ใช้ในโรงเรียน ด้านความพอใจใน
งานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับปาน
กลาง 2) ระดับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู ในจังหวัด
ปัตตานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
ด้านพฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
3) ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการ
ปฏิบัติงานของครู ในจังหวัดปัตตานีมีความสัมพันธ์ทางบวก
อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ดาร์ณี คงกระพันธ์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) บรรยากาศองค์การพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา และบรรยากาศองค์การส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคนในพื้นที่ของโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีส่วนสำคัญอย่างมาก เนื่องจาก คนในชุมชนได้มีการร่วมบริจาคงบประมาณในการบริหารจัดการภายในโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้ทำงานประจำก็มาช่วยมาจัดการเรื่องอาหารเตรียมอาหารว่างสำหรับครูผู้สอน เด็กที่เคยเรียนจบแล้วก็กลับมาช่วยสอน เทศบาลช่วยจัดสถานที่กิจกรรม มีชมรมผู้ปกครองที่ช่วยเหลือในด้านการรักษาความสะอาด เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่โกลด์ (Gold, 2000) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษาซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนปนัดดา ม่วงทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้าน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารสมดุรรอบด้านของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับมาก 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 สัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 และเขต 2 จำแนกตามรุ่นของสถานศึกษาที่เข้าโครงการโรงเรียนในฝัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัมพร วงษ์พิทักษ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารวิชาการโรงเรียนนครระยองวิทยาคม (วัดโชติใต้) ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้งด้านการทำหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านศรัทธาภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะการเข้าร่วม 5 ประการ คือ 1) การระดมความคิด 2) การวางแผน 3) การร่วมมือกันปฏิบัติงาน 4) ร่วมกันติดตามและประเมินผล 5) การรับผลประโยชน์ร่วมกันส่วนงานอื่นที่สำคัญ 5 ประเด็น คือ 1) การมีผู้นำทางศาสนาให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการศึกษา 2) ผู้นำชุมชนให้การช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างจริงจัง 3) ความสามัคคีร่วมกันทำงานอย่างจริงจัง 4) การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน 5) ระบบการสื่อสารในการทำงาน

5. ปัจจัยการแรงจูงใจเพื่อการทำงาน

ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไม่ได้มีการจ้างแบบมีค่าตอบแทนเป็นการทำงานโดยมีความเป็นจิตอาสา แรงจูงใจในการทำงานคือศรัทธาใจจริงที่จะทำงาน เน้นความสมัคร มีความเสียสละตนเองเพื่อส่วนรวม และเป็นไปได้เอาคุณค่าตัวเองเอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังที่ ไรท์ (Wright, 2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานโดยศึกษาในบริบทของหน่วยงานของรัฐบาล ผลการศึกษาพบว่า การทำงานในสภาพทั่วไปในหน่วยงานของรัฐบาลจะมีองค์ประกอบ คือ เป้าหมายขององค์การ ความขัดแย้ง ระบบข้อบังคับต่าง ๆ และเป้าหมายที่พิเศษเฉพาะขององค์การ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นสิ่งจูงใจลำดับแรกของการทำงาน และผลการวิจัยพบอีกว่ารอบของเหตุผลที่หนักแน่น จะมีความสำคัญต่อแรงจูงใจในการทำงานขององค์การในอนาคต

ซึ่งจะสามารถเป็นพลังพิเศษ ที่เพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน และเพิ่มผลผลิตขององค์การของรัฐบาลได้ วากเนอร์ (Wagner, 2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจและความก้าวหน้าทางอาชีพของครูบรรจุใหม่ โดยเขาได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจของครูบรรจุใหม่ในด้านความก้าวหน้าในอาชีพกับความเปลี่ยนแปลงในการฝึกสอน ผลการวิเคราะห์ที่ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multivariate regression analysis) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทางบวกระหว่างแรงจูงใจภายในของครูตามการรายงานตนเอง กับความเปลี่ยนแปลงในการฝึกสอน (จากการสังเกต) ตัวแปร 3 ประการ ในด้านแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร ธรรมชาติของงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เป็นตัวแปรทำนายความสนใจภายในการพัฒนาอาชีพ สำหรับผลการวิเคราะห์ในด้านคุณภาพ พบว่า วิธีการซึ่งจะมีปฏิกริยา/ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจ กิจกรรมพัฒนาอาชีพกับบรรยากาศการทำงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางบวกและลบ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามากที่สุด คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน รองลงมา คือ ปัจจัยแรงจูงใจเพื่อการทำงาน และปัจจัยความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ดังนั้น ในการบริหารงานโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เกิดประสิทธิผลได้นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ควรดำเนินการในการเอื้ออำนวยต่อการให้คนในชุมชนได้เข้าไปสนับสนุนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มากยิ่งขึ้น เพิ่มการร่วมมือของภาครัฐเข้าไปสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และคอยสนับสนุนด้านเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เพื่ออำนวยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ

1.2 กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ควรมีนโยบายในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั้งในเรื่องเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนพิเศษ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน และเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรได้ทำงานในระยะเวลายาวนาน

1.3 กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ควรให้ความสำคัญกับผู้บริหารในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นโดยทุกโรงเรียนจะเป็นเจ้าอาวาสของวัดนั้น ๆ ควรมีการอบรมเพิ่มเติมต่อเจ้าอาวาสในแต่ละวัด เพื่อมีการเข้าใจในบริบทของการบริหารสถานศึกษามากขึ้น มีความรู้ ความสามารถรณำพาโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น มีอุดมการณ์ ความพร้อมทั้งกายและใจที่จะเสียสละ และทุ่มเทให้กับทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์กล้าตัดสินใจทำสิ่งใหม่ ๆ อย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2.1 โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

2.2 ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เพื่อเสริมสร้างความตั้งใจในการทุ่มเทการทำงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2.3 โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อในระดับที่สูงมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้นแบบ มีการปฏิบัติที่ที่ดีในการสร้างโมเดลสมมติฐาน ซึ่งควรมีการเก็บข้อมูลคู่ขนานกับกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อตรวจสอบความแตกต่างข้อมูลในประเด็นเดียวกัน

3.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาระหว่างโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับโรงเรียนพระปริยัติแผนกสามัญศึกษาและแผนกบาลี

3.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เช่น ตัวแปรด้านความผูกพันต่อองค์กร หรือตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยจิตวิญญาณ ความเป็นครู

3.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา ที่ส่งผลให้โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประสบความสำเร็จ หรือมีคุณภาพที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). *แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ 2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จินตนา สระทองขาว. (2554). ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับคณะวิชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. ใน *การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 8 ตามรอยพระยุคลบาท เกษตรศาสตร์กำแพงแสน 8-9 ธันวาคม 2554* (หน้า 200-210) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ดารณี ดงกระพันธ์. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(78), 148-158.

ธมมจรถ. (2551). *ธรรมลีลา*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/dhamma/detail/9510000002343>.

ปนัดดา ม่วงทอง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีมีส่วนร่วมของชุมชนกับการบริหารสมดุรรอบด้านของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และเขต 2. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 3(1), 29-38.

พงศ์ทัต วนิชานนท์. (2563). *เปิดหรือปิดโรงเรียนอย่างไรให้ได้มากกว่าเสีย*. สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/650135>.

พระครูอุทัยปริยัติโกศล. (2560). การบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. *วารสารวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 3(1), 54-68

ภาวดี อินันต์นารี. (2549). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาและบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 18(1), 89-102.

วิจิตร ศรีสอาน. (2549). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงและองค์กรแห่งการเรียนรู้*. เอกสารอัดสำเนา

วชิราพร สุวรรณศรवल. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่างกัน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สกล พันธมาศ, ชัยพงษ์ รั้งกัน และสมุทรา ชำนาญ. (2557). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสำนักงานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 9(2), 44-55.

อนุสิทธิ นามโยธา. (2555). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 18(3), 20-29

อัมพร วงษ์พิทักษ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนครระยองวิทยาเขต (วัดโชดใต้)*. หนังสือนสาขาศึกษาการบริหารการศึกษา, สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

- Bernard, B. (2006). *Rethinking leadership and change: A case study in leadership succession and its impact on school transformation*. Cambridge Journal of Education.
- Glod, S. E. (2000). *Community organizing at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations*. Pro Quest Digital Dissertations.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration: Concept and practices (2nd ed.)*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Raynold, D. (1998). *Schooling for literacy: A review of recherche on teacher effectiveness and school effectiveness and implication for contemporary education policy*. Education Review.
- Stringer, R. (2002). *Leadership and organization climate*. New Jersey: McGraw-Hill.
- Trusty, F. M. (1986). *Administration/ Supervisor career leader orientation manual*. Nashville, Tennessee: Tennessee Department of Education.
- Wagner, B. D. (2006). *Motivation and professional growth in early childhood teachers*. Dissertation University of Rochester.
- Wright, B. E. (2001). *Toward understanding task, mission and public service motivation: A conceptual and empirical synthesis of goal theory and public service motivation*. Charlotte, NC: University of North Carolina at Charlotte